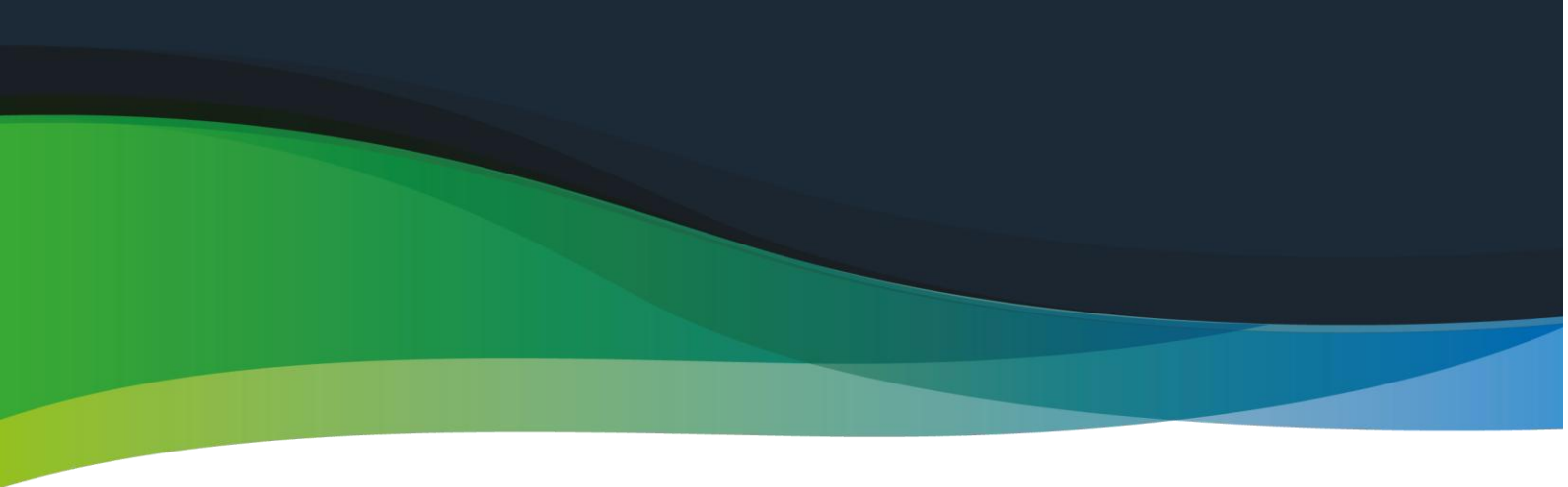

Verksamhetsberättelse 2025

FoU Västernorrland

*Socialtjänstens Samverkans- och Stödstrukturer
Kommunförbundet Västernorrland*

Kommunförbundet
FoU Västernorrland

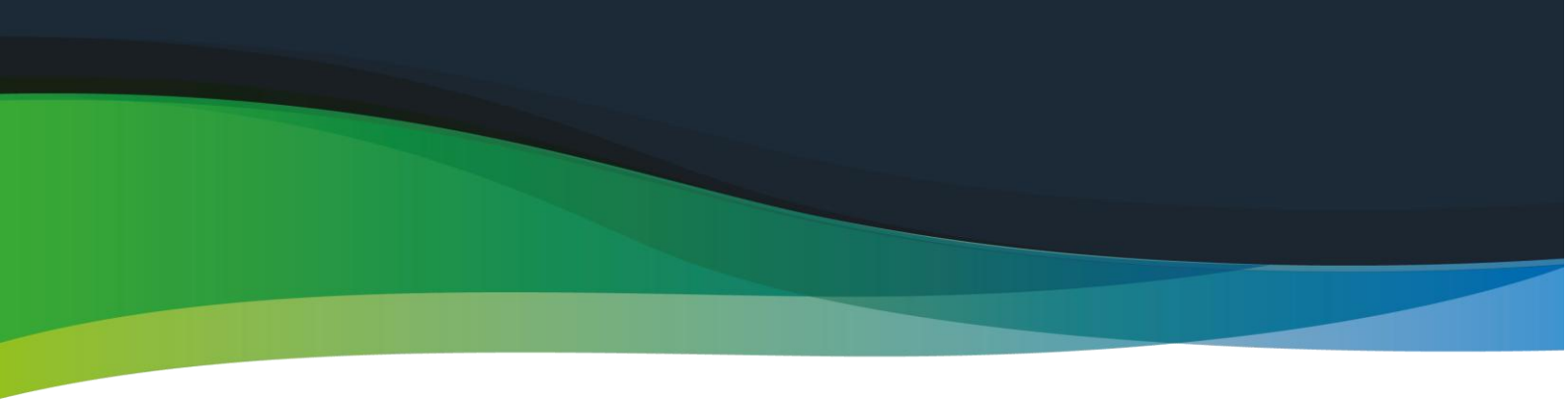
Camilla Carpholt

Verksamhetschef

Socialtjänstens Samverkans- och Stödstrukturer

Kommunförbundet
Västernorrland

Vad är FoU Västernorrland

Forsknings- och utvecklingsenheten (FoU) tillhör organisatoriskt Kommunförbundet Västernorrland.

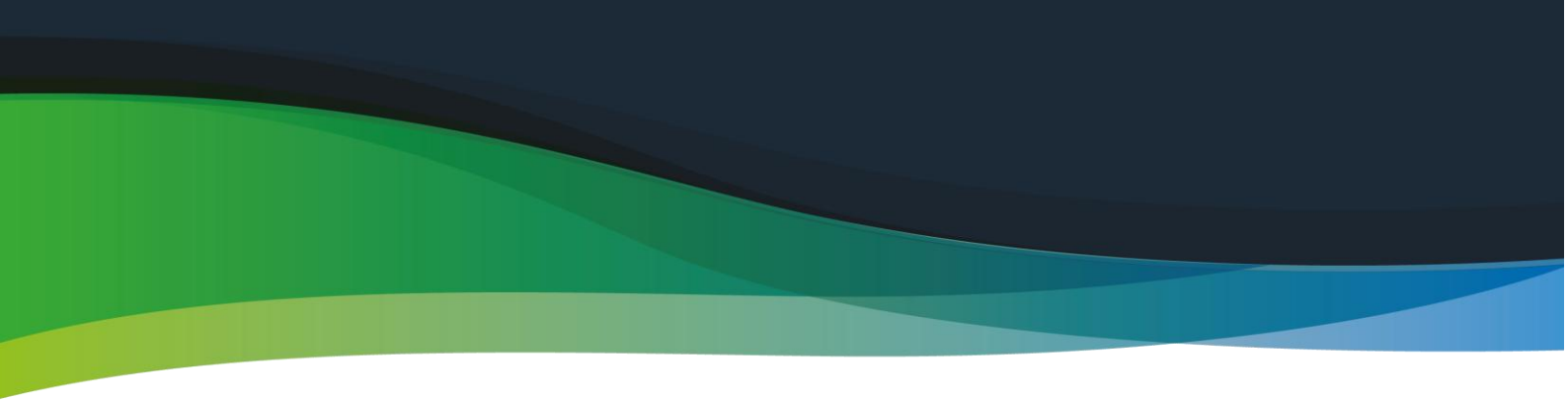
FoU arbetar integrerat med Socialtjänstens Samverkans- och Stödstrukturer, vilket innebär att FoU:s medarbetare förstärker de länsgemensamma utvecklingsprocesserna med vetenskapligt stöd och samarbetar med den övriga personalen i utvecklingsprocesser riktade till socialtjänsten. Vidare medverkar de även i den länsgemensamma utvecklingen som sker med stöd av riktade statsbidrag och i den kunskapsstyrningen som sker inom hälso- och sjukvårdens område. FoU erbjuder även stöd till enskilda verksamheter inom socialtjänsten för en lokal kunskapsutveckling, samt för utveckling och implementering av nya arbetssätt.

Vilka styr verksamheten

Verksamheten styrs av länets socialchefer (ledningsgrupp) som även beslutar om verksamhetens ekonomiska ram och inriktning. De kan initiera, prioritera och besluta om forsknings- och utvecklingsprojekt, stipendiatansökningar och andra kunskapsutvecklande aktiviteter. Förslag till aktiviteter och projekt bereds av medarbetare inom FoU. Ledningsgruppen avhandlar ärenden gällande FoU på sina socialchefsnätverksträffar, cirka 10 gånger per år. FoU-chefen (chef för Samverkans- och Stödstrukturer) deltar i möten, sammankallar och upprättar ärendelista tillsammans med ledningsgruppens ordförande. FoU:s medarbetare och/eller vetenskapliga ledaren föredrar mer omfattande projektplaner för ledningsgruppen. Pågående utvecklingsarbete och resultat återkopplas kontinuerligt under året till ledningsgruppen.

På vilka nivåer verkar vi

I landet finns ett trettiotal FoU-miljöer som tillsammans bildat en intresseförening, FoU Välfärd. Föreningen arrangerar årligen en konferens riktad till forskare och praktiker inom socialtjänstens verksamhetsområden. FoU Välfärd har konstaterat att det finns ett antal områden som är gemensamma för FoU-miljöer att arbeta inom: praktik-nära forskning, kunskaps- och verksamhetsutveckling, kritiskt granskande, vetenskapligt förhållningssätt, implementeringsstöd, systematisk uppföljning och utvärdering, utvecklande av en lärande

organisation, samverkan och samarbete med omgivande aktörer samt omvärldsbevakning (Välfärd, 2018). Ett närmare samarbete sker med de fyra nordligaste länen genom de årliga gemensamma konferenserna. FoU Västernorrland medverkar även i flera nationella utvecklingsprojekt inom kunskapsstyrningsfrågorna genom SKR.

Verksamhetens övergripande målsättning

Den övergripande målsättningen för verksamheten är:

1. Stödja ett kritiskt förhållningssätt i kommunernas utvecklingsarbete med en kunskapsbaserad verksamhet.
2. Stödja organisatoriskt lärande i Västernorrlands kommuner.
3. Säkerställa att FoU utgör en stark forskarmiljö.

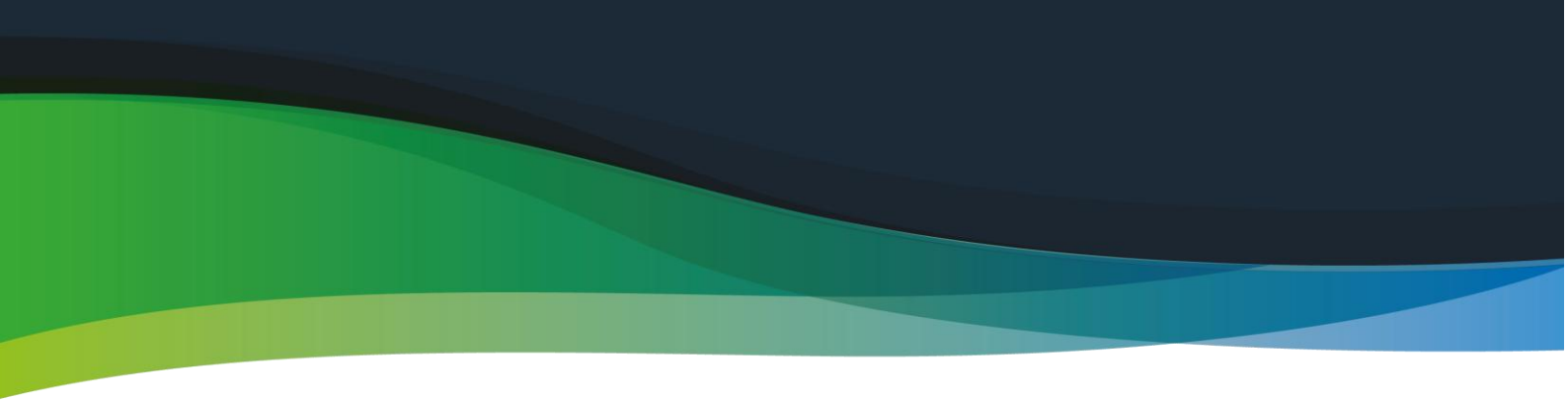
Vilka är FoU Västernorrlands ledande principer

FoU vill verka för att socialtjänsten i sina utvecklingsprojekt/-processer utgår från befintlig kunskap, forskning och erfarenheter. Det innebär att vara en aktör som bidrar till att identifiera, analysera och synliggöra/begreppsliggöra erfarenhetsbaserad kunskap inom socialtjänsten samt sprida kunskap om FoU:s arbetssätt för att stödja utvecklingen av en kunskapsbaserad socialtjänst.

Återkommande uppdrag för verksamheten

Även om prioriteringar hos socialtjänsterna i länet kan förändras mellan olika år så återkommer vissa typer av uppdrag till FoU. Dessa är:

- Stödja kunskapsutveckling i prioriterade områden, vilka definieras av styrgruppen varje år.
- Stödja verksamhetsutveckling genom att bidra med kompetens och fungera som en resurs i forsknings- och utvecklingsprojekt som bedrivs i kommunerna.
- Representera länets kommuner i nationella nätverk inom aktuella områden, som exempelvis Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Socialstyrelsen och Statens Beredning för social och medicinsk utvärdering (SBU).
- Bidra till vetenskapssamhället genom att utveckla och synliggöra praktknära kunskap.

Vad har hänt under 2025

- FoU har fortsatt att utveckla samarbeten och forskningsprojekt inom socialtjänstens frågor. Under 2025 har FoU-miljöerna i Norr träffats några gånger för att identifiera gemensamma frågor att arbeta med och utveckla samarbetet med universiteten. Samarbetet med andra FoU i landet har skett via den gemensamma föreningen FoU Välfärd. Under 2025 blev en av forskarna invald i FoU Välfärds styrelse. Verksamheten har även medverkat i flera nationella utvecklingsprojekt inom kunskapsstyrningsfrågorna genom SKR.
- Även arbetet med att stärka utvecklingen av forskningsfrågorna och samarbetet med universiteten har fortsatt via ett handlednings- och utvecklingsstöd. Det är Björn Blom, professor i socialt arbete på Umeå Universitet, som har haft det uppdraget, vilket ämnar fortskrida även under 2025.
- Inom området Individbaserad systematisk uppföljning (ISU) har stöd givits till kommuner att utveckla sitt systematiska kvalitetsarbete med ISU i fokus. Tyngdpunkten har legat på att förstärka kommunernas möjligheter att ställa om till ny socialtjänstlag och framtida utmaningar. Det är främst verksamhetsområden inom IFO som fått stöd, exempelvis ekonomiskt bistånd och barn och familj¹.
- En målgruppsanalys av kommunernas verksamheter inom ekonomiskt bistånd har genomförts och sammanställts i en rapport. Resultatet har även presenterats vid några tillfällen. En av anledningarna till att målgruppsanalysen genomförts i samtliga enheter är införandet av aktivitetskrav den 1 juli 2026, för personer som har försörjningsstöd. Det har medfört ett behov av att undersöka målgruppen som tar emot försörjningsstöd för att på sikt kunna skapa och utveckla insatser som motsvarar målgruppens behov.
- Under året påbörjades även ett arbete med att genomföra brukarundersökningar bland personer som har ekonomiskt bistånd och en insats via den kommunala arbetsmarknadsenheten.

¹ För mer information om Systematisk uppföljning se sid 15-verksamhetsplan Sss

- Arbetet med att stötta kommunerna till målgruppsanalys inom Barn och Unga, med samma frågor som forskningsprojektet NUSO, har fortsatt. Samarbete har här skett mellan forskare och utvecklingssamordnare för att göra resultaten användbara i arbetet med omställningen till ny socialtjänstlag. En rapport har presenterats och en länsgemensam dag för verksamheterna har genomförts, med fokus på tidigt och förebyggande arbete för några av de målgrupper som uppföljningen visat är viktiga att möta.
- Inför det fortsatta arbetet med ISU som ett stöd i omställningen har en plan tagits fram som ska säkerställa att det finns länsgemensam målgrupps- och utfallsanalys inom de verksamhetsområden det är relevant.
- Ingen ny efterfrågan inkom under 2025 till FoU avseende brukarundersökning inom LSS-området. Kommunerna har i stället valt att, på olika sätt, arbeta vidare utifrån tidigare framkomna resultat.
- Påbörjat ett arbete kring att följa en utbildningssatsning bland personal inom funktionshinderomsorgen i Kramfors kommun "Att hantera stress och affekt". Utbildningssatsningen startade under våren 2024.
- Bidrag till Yrkesresan. Under hösten 2025 bidrog FoU:s personal i Yrkesresans kurs "Leda lärande utveckling". FoU:s personal genomförde totalt fem kurstillfällen tillsammans med personal från kommunerna. Varje kurstillfälle leddes av en FoU-personal och en chef från någon av kommunernas verksamheter.
- Samordnat och hållit i seminarier med både forsknings- och verksamhetsfokus.

Bokprojekt under 2025

Flera av medarbetarna har varit involverade i ett bokprojekt, som redaktörer och författare av kapitel. Bokens titel är Utvärdering, uppföljning, och granskning i socialt arbete – förutsättningar, tillvägagångssätt och kritisk reflektion och den blev publicerad under hösten 2025. Kapitel som medarbetarna varit med och författat är inlednings- och avslutningskapitlet, ett kapitel om brukarundersökningar och kognitivt stöd, Individbaserad systematisk uppföljning och lärande samt professionen som kunskapsbärare i socialtjänsten och FoU:s stöd i arbetet med ISU.

Forskningsprojekt

Följande forskningsprojekt pågår i samarbete med Mittuniversitetet, Umeå Universitet, Linköpings universitet, Karolinska Institutet och FoU Göteborgsregionen.

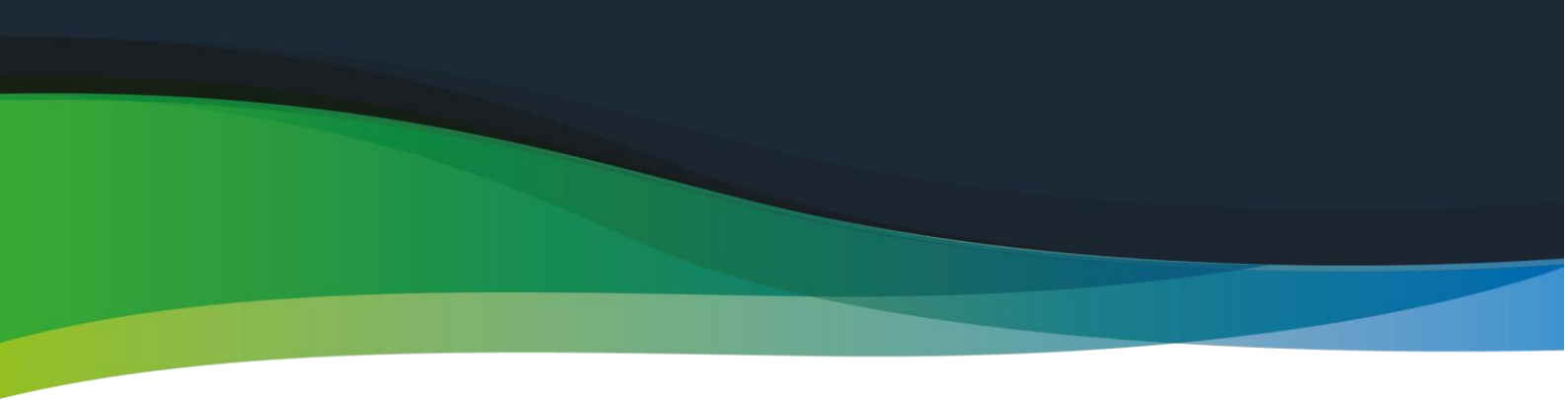
Forskningsprojekten som finansierar en forskare via MIUN fokuserar på kommunala arbetsmarknadsenheter och ekonomiskt bistånd. Tanken är att de ska knytas samman med det arbete som redan pågår i kommunerna, även om finansieringen formellt kommer från MIUN. Upplägget följer alltså samma principer som i övrigt inom KfVN, med den enda skillnaden att finansieringen hanteras av MIUN.

Projekten ska även integreras med vårt pågående arbete inom Valfärdens omställning, inklusive Bidragsreformen och den nya socialtjänstlagen. Här är aspekter som kvalitet, vetenskap och beprövad erfarenhet samt jämställdhet och jämlikhet centrala. Även ledning och styrning ingår som viktiga delar i projekten, vilket ligger helt i linje med fokusområdena i omställningen.

- *Lokala arbetsmarknadsprogram – Utmaningar av och för en inkluderande arbetsmarknad*

Ett Fortefinansierat forskningsprogram (2021–2027) som studerar Kommunala arbetsmarknadsinsatser. Det är ett samarbete med Mittuniversitetet, och fyra av länets kommuner ingår i studien. I forskningsprogrammet kartläggs och granskas kommunala arbetsmarknadsenheter (AME) inklusive deras institutionella struktur och organisation. Här studeras även chefers och medarbetares erfarenheter av att arbeta med sådana insatser, samt deltagarna erfarenheter av insatserna. Forskningsmedlen ligger på Mittuniversitetet, vilket innebär att forskaren avlönas via Mittuniversitetet. Länk till forskningsprogrammet

för utförligare information: <https://www.miun.se/Forskning/forskningsprojekt/pagaende-forskningsprojekt/lokala-arbetsmarknadsprogram---utmaningar-av-och-for-en-inkluderande-arbetsmarknad/> Kommuner som deltar från Västernorrland är Härnösand, Kramfors, Timrå och Örnsköldsvik.

- *Socialtjänstens behov och förutsättningar inför att införliva ett nytt arbetssätt till arbetsmarknadsinkludering – att skapa en samverkansarena för erfarenhetsutbyte*

Projektet, som finansieras av Forte, sker i samarbete med Mittuniversitetet och tre av länets kommuner ingår i studien. Projektet syftar till att skapa samverkansarenor för erfarenhetsutbyte omkring det danska arbetssättet Beskæftigelses Indikator Projektet (BIP) för att möjliggöra ett lärande mellan praktiker som implementerar arbetssättet.

Målet är att forskare och medarbetare inom AME samt samordningsförbund kan utforska mer specifika kritiska forskningsfrågor och behovsorienterade frågor om BIP som kommer att ligga till grund för en kommande projektansökan. Forskningsmedlen ligger på Mittuniversitetet, vilket innebär att forskaren avlönas via Mittuniversitetet. Länk till forskningsprojektet för utförligare information:

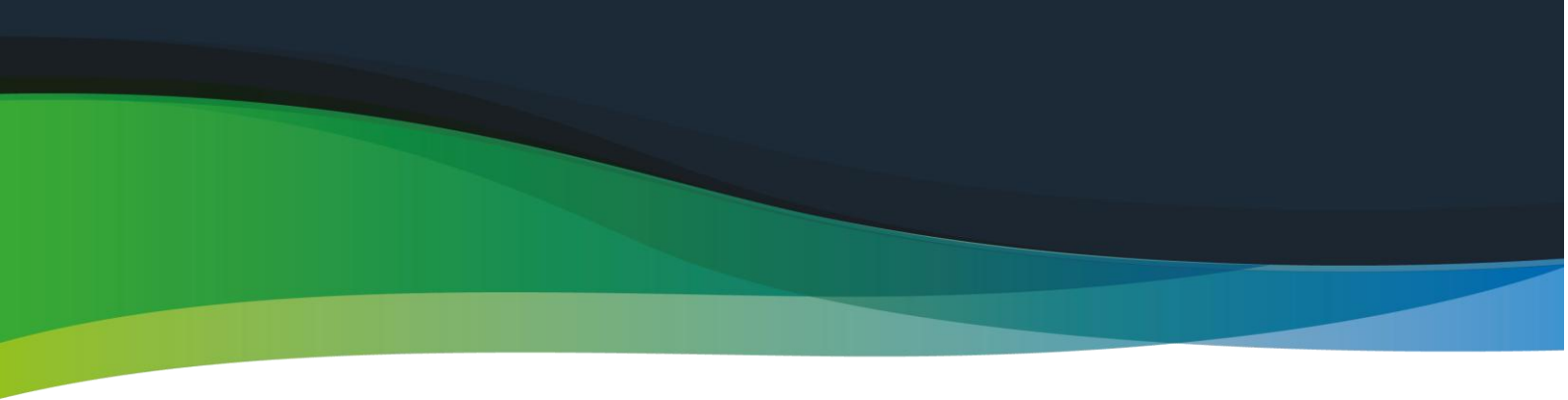
<https://www.miun.se/Forskning/forskningsprojekt/pagaende-forskningsprojekt/socialtjanstens-behov-och-forutsattningar-infor-att-inforliva-ett-nytt-arbetssatt-till-arbetsmarknadsinkludering-att-skapa-en-samverkansarena-for-erfarenhetsutbyte/> Kommuner som deltar från Västernorrland är Härnösand, Timrå och Sundsvall.

- *Kommunala stödinsatser för etablering på arbetsmarknaden: en forskningsöversikt av socialtjänstens insatser till personer med försörjningsstöd – en forskningsöversikt*

Forskningsöversiktens syfte är därför att identifiera, kartlägga och analysera forskningsbaserad kunskap om lokala arbetsmarknadsinsatser som riktas mot individer som tar emot långvarigt försörjningsstöd.

Översikten ska:

- a) identifiera olika typer av insatser,
- b) förklara vad i insatserna som är tänkt att fungera, hur och för vem, och
- c) analysera insatsernas teoretiska ursprung

Översikten genomförs som en scoping review där både vetenskaplig och grå litteratur söks i internationella och nationella databaser och websidor. Metoden är särskilt lämplig för att kartlägga fält där litteraturen är av olika karaktär. Forskningsmedlen ligger på Mittuniversitetet, vilket innebär att forskaren avlönas via Mittuniversitetet. Länk till forskningsprojektet för utförligare information:

<https://www.miun.se/Forskning/forskningsprojekt/pagaende-forskningsprojekt/kommunala-stodinsatser-for-etablering-pa-arbetsmarknaden-en-forskningsoversikt-av-socialtjanstens-insatser-till-personer-med-forsorjningsstod/>

- *Social omsorg och digital teknik i kommunal hemtjänst till äldre*

Forskningsprojektet är ett treårigt, Fortefinansierat projekt under projektledning av Umeå Universitet. Projektet är tvärvetenskapligt (socialt arbete och informatik) och syftar till att undersöka vad digitalisering innebär i kommunal hemtjänst för äldre brukare, biståndshandläggning och omsorgsprocesser.

Målet är att projektet ska bidra till en digitalisering som medvetet väger samman brukares, personalens och ledningens behov och perspektiv. Resultaten kan hjälpa beslutsfattare vid prioritering, val av digitala insatser, organisering och strategier för kompetensförsörjning. Under våren 2025 har preliminära resultat presenterats för deltagande kommuner samt i andra sammanhang såsom SKR:s kompetenscenter för välfärdsteknik och internationella konferenser. Fyra vetenskapliga artiklar är under bearbetning (varav en artikel är inskickad till vetenskaplig journal och är under granskningsprocess).

- *Gäst i den andres värld - förutsättningar för implementering av komplexa arbetsmodeller inom det svenska kommunala funktionshinderområdet*

Studien bedrivs inom ramen för ett forskarutbildningssamarbete mellan Kommunförbundet och Umeå Universitet där doktoranden är anställd inom Socialtjänstens Samverkans- och Stödstrukturer. Studiens övergripande syftet är att kvalitativt utforska förutsättningar och processer som påverkar implementering av evidensbaserade komplexa arbetsmodeller där kommunal hälso- och sjukvård och särskilda boenden i socialpsykiatri behöver samordna sina insatser. En av handledarna i forskningsutbildningen finns inom FoU. Under 2025 har doktoranden haft externa medel som frigjort tid för att arbeta med den första artikeln. Det resulterade i ett färdigt manus som har skickats in till tidskrift.

- *Upphandling av digitala verksamhetssystem inom socialtjänsten,*

Är ett forskningsprojekt som genomförs av Mittuniversitetet och har avslutats årsskiftet 2025/2026. I projektet har en doktorandtjänst i socialt arbete delfinansierats. Doktoranden, som fortsätter sina forskarstudier efter avslutat projekt, har fortsatt handledarstöd från en medarbetare från FoU.

Forskningsansökningar 2025 FoU:

- *Försörjningsstöd i förändring* – ansökan Fortes utlysning Tillämpad välfärdsforskning – hållbar socialtjänst 2026 – projektbidrag (inskickad december 2025)

Svenskt försörjningsstöd står inför omfattande förändringar. Från 2026 blir aktivitetskrav ett lagstadgat villkor för ekonomiskt bistånd och kommuner måste erbjuda insatser som motsvarar individens arbetsförmåga. Det saknas kunskap om hur dessa krav formuleras och legitimeras nationellt, hur de översätts till lokal styrning och organisering, och hur de implementeras och upplevs i möten mellan socialsekreterare, arbetsmarknadshandläggare och biståndsmottagare. Projektet besvarar tre frågor:

- 1) Hur motiveras och formuleras aktivitetskrav i nationell policy?
- 2) Hur översätts nationell styrning till lokala dokument, organisationer och professionell praktik?
- 3) Hur kan insikter från policy, praktik och mottagare utvecklas till kvalitativa indikatorer som fångar delaktighet, inkludering och progression bortom traditionella utfallsmått.

Reformen förändrar kommunernas ansvar, professionellas handlingsutrymme och biståndsmottagares rättigheter och skyldigheter. Projektet genererar aktuell och praktisk kunskap om hur stöd och kontroll balanseras i implementeringen och hur detta påverkar personer som står långt från arbetsmarknaden. De indikatorer som tas fram kompletterar befintliga uppföljningsmått genom att synliggöra stegvisa, erfarenhetsbaserade förändringar i delaktighet och inkludering. Projektet planeras löpa över fyra år och genomför tre parallella delstudier med återkommande återkoppling till medverkande kommuner. Indikatorerna utvecklas iterativt i samspel med professionella och biståndsmottagare och valideras i slutet av projektet. Kommuner som visat intresse från Västernorrland är Timrå och Sundsvall. **Beslut fattas i april 2026.**

- *Ungdomar i riskzonen: Prestationsmätningens roll och konsekvenser i förebyggande av ungdomsbrottslighet*

Inskickad både till FORTE och VR (Umeå Universitet som sökande och medelsförvaltare). Har fått avslag och bearbetats på nytt efter kommentarer i utlåtande. Forskningen handlar om att undersöka vad prestationsmätning innebär för beslutsfattare, frontlinjepersonal och ungdomar i riskzonen vid lokalt brottsförebyggande arbete mot ungdomsbrottslighet. Projektet omfattar en tvärsnittsstudie och en kollektiv fallstudie med en blandad metodik (enkät, policyanalys & photo voice). Tidigare forskning om konsekvenser av prestationsmätning i människobehandlande organisationer är främst teoretisk och fokuserar på enstaka professioner. Det råder brist på empiriska studier som behandlar konsekvenser för beslutsfattare och målgrupper som medborgare. Genom att inkludera olika intressenter och använda en empiriskt förankrad analys, kan detta projekt generera ny kunskap och utveckla teorier om prestationsmätning för att bättre förstå dess komplexitet.

- *Att bygga framtiden nu – vad innebär socialtjänstens fältarbete för att stärka barn och unga?*

Inskickad till FORTE (Umeå Universitet som sökande och medelsförvaltare). Har fått avslag och bearbetats på nytt efter kommentarer i utlåtande. Fokus för ansökan är att skapa djupare teoretisk och analytisk förståelse för vad fältarbete innebär (i termer av verksamma komponenter, metoder, tillvägagångssätt).

Publikationer av medarbetare inom FoU

Artiklar

Tjulin, Å. , Tengelin, E. , Seing, I. & Klockmo, C. (2025). Tillit, jobbfokus och sociala rättigheters gränser : en problematiserande analys av aktiveringspolitikens hegemoni. Socialmedicinsk Tidskrift, vol. 102: 3, ss. 337-348.

Zimic, S. & Blom, B. (2025). Kommunala tjänstepersoners uppfattningar om systematisk uppföljning i socialtjänsten: olikheter, orsaker och möjliga konsekvenser. Socialvetenskaplig tidskrift, 32(1).

Bokkapitel

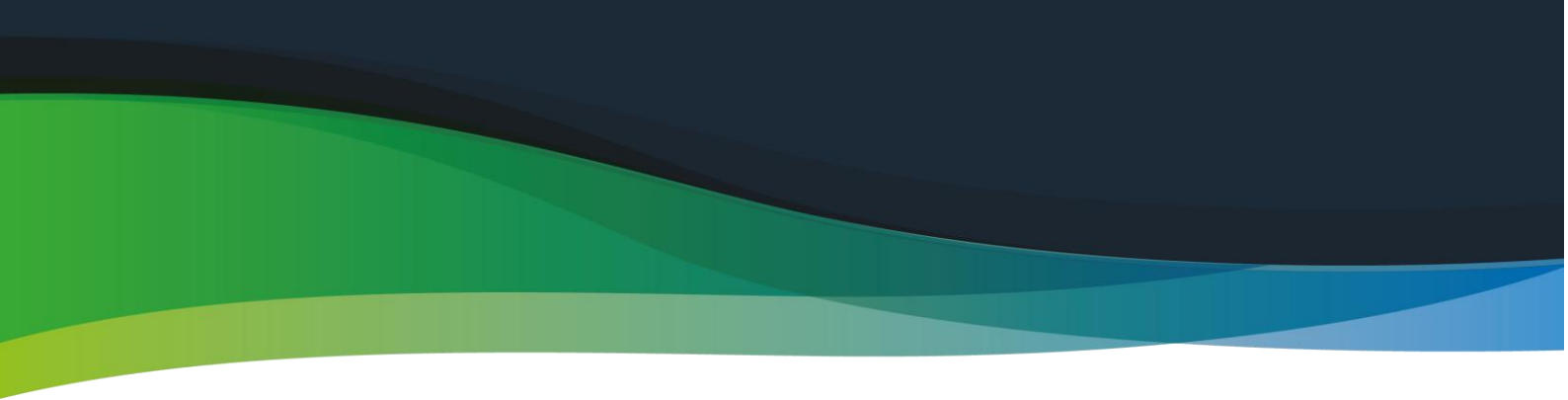
Zimic, S. (2025). For Some People You Make a Difference, You Carry Their Hope. In T. Ghaye & R. Sørly (Eds.), Learning through Social Work Stories-That-Matter. Cambridge UK: Cambridge University Press. DOI: 10.1017/9781009386180.017

Lilja, J., Zimic, S., Ness, O. & von Heimburg, D. (2025). Being in “right relationships” when co-creating youth well-being and social justice: Exploring and sparking a relational shift. I B. Olsvik, R. Sørly, B. E. Karlsson & T. Ghaye (Red.), Nye perspektiver på menneskerettigheter, sosial ulikhet og sosial rettferdighet (s. 235–253). Fagbokforlaget. DOI: <https://doi.org/10.55669/oa520111>

Holknekt, M. , Klockmo, C. & Snellman, M. (2025). Brukarundersökningar – att möjliggöra delaktighet och inflytande genom kreativa tillvägagångssätt. I Utvärdering, uppföljning och granskning i socialt arbete : Förutsättningar, tillvägagångssätt och kritisk reflektion. Stockholm : Natur och kultur. S. 170-191.

Zimic, S., Blom, B., & Tillberg Mattsson, K. (2025). Uppföljning i socialt arbete: perspektiv på lärande genom individbaserad systematisk uppföljning. I Blom, m.fl. (Red.), Utvärdering, uppföljning och granskning i socialt arbete: förutsättningar, tillvägagångssätt och kritisk reflektion, s. 317–337. (Första utgåvan). (2025). Stockholm: Natur & Kultur.

Jakobsson Lund, A. , Klockmo, C. & Zimic, S. (2025). Professionen som kunskapsbärare i

socialtjänsten och FoU:s stöd i arbetet med ISU. I Utvärdering, uppföljning och granskning i socialt arbete : Förutsättningar, tillvägagångssätt och kritisk reflektion. Stockholm : Natur och kultur. S. 390-407.

Larsson, M. , Blom, B. , Klockmo, C. , Snellman, M. & Zimic, S. (2025). Socialarbetaren i prestationsmätningssamhället. I Utvärdering, uppföljning och granskning i socialt arbete : Förutsättningar, tillvägagångssätt och kritisk reflektion. Stockholm : Natur och kultur. S. 443-457.

Blom, B. , Klockmo, C. , Larsson, M. , Snellman, M. & Zimic, S. (2025). Utvärdering, uppföljning och granskning i socialt arbete : inledning och centrala aspekter. I Utvärdering, uppföljning och granskning i socialt arbete : förutsättningar, tillvägagångssätt och kritisk reflektion. Stockholm : Natur och kultur. S. 25-45
Konferensbidrag

Sundberg, L., Zimic, S., Andersson, K., Bergmark, M., Blom, B (2025). Exploring Patterns of Inclusion in the Use of Digital Technology in Elder Care, Transforming Care Conference 2025, Helsinki, Finland, 25 – 27 Juni, 2025.

Tengelin, E. , Klockmo, C. , Seing, I. & Tjulin, Å. (2025). Att skapa en samverkansarena för erfarenhetsutbyte : Utforskande av en ny strategi för arbetsmarknadsinkludering. I Hållbart arbetsliv i praktiken : forskning i samverkan. FALF – konferens Borlänge.

Seing, I. , Tjulin, Å. , Klockmo, C. & Tengelin, E. (2025). Co-creating a collaboration arena for knowledge exchange : - Swedish municipalities' implementation of a new approach to labour market inclusion. Paper presented at the 14th EUROPEAN CONFERENCE FOR SOCIAL WORK RESEARCH (ECSWR), Katholische Stiftungshochschule, München, 12-14 March, 2025

Tjulin, Å. , Klockmo, C. , Tengelin, E. & Seing, I. (2025). Tilliten till jobbfokus för arbetsmarknadsinkludering : Synliga kollisioner i normer. I Hållbart arbetsliv i praktiken : - forskning i samverkan. FALF – konferens Borlänge.